

**Een archeologisch bureau-onderzoek en
inventariserend veldonderzoek (IVO) op
het perceel Dalweg 17–19 te
Eexterzandvoort, gemeente Aa en Hunze
(Dr.)**

H. Buitenhuis & S.A. Mulder

ARC-Rapporten 2006-32

Groningen
13 april 2006
ISSN 1574-6887

Colofon

Een archeologisch bureau-onderzoek en inventariserend veldonderzoek (IVO) op het perceel Dalweg 17–19 te Eexterzandvoort, gemeente Aa en Hunze (Dr.)

ARC-Rapporten 2006-32
ARC-Projectcode 2006-040

Opdrachtgever
Dhr. G. Oostra, Assen
Bevoegd gezag
Provincie Drenthe, dr. W.A.B. van der Sanden
Beheer en plaats van documentatie
Archaeological Research & Consultancy

ARCHIS nummer bureau-onderzoek
16600
ARCHIS nummer booronderzoek
16598

Tekst
H. Buitenhuis & S.A. Mulder
Afbeeldingen
J. Gerard
Tekstredactie
A. Ufkes
Eindredactie
J. Schoneveld

Status
definitieve versie

Autorisatie — C.G. Koopstra

Uitgegeven door
ARC bv
Postbus 41018
9701 CA Groningen

ISSN 1574-6887

Groningen, 13 april 2006

Een recente lijst van de ARC-Rapporten is te vinden op www.arcbv.nl

Afbeelding 1 De ligging van het onderzoeksgebied.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding tot het onderzoek

Aanleiding tot een archeologisch onderzoek vormt een bouwaanvraag voor het perceel Dalweg 17–19 te Eexterzandvoort. Men is voornemens op deze locatie een vrijstaande woning te realiseren. Omdat dit gepaard zal gaan met verstorende ingrepen in de bodem, dienen voorafgaand aan de werkzaamheden de archeologische waarden in en om de onderzoekslocatie vastgesteld te worden. Dit is in overeenstemming met het Verdrag van Malta, dat de bescherming van het cultureel erfgoed beoogt.

In opdracht van de toekomstig eigenaar van de bouwgrond, dhr. G. Oostra te Assen, heeft Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) het archeologisch onderzoek uitgevoerd. Een archeologisch bureau-onderzoek werd op 27 maart 2006 uitgevoerd door mw. drs. S.A. Mulder. Een inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van een geo-archeologisch booronderzoek en een aanvullende oppervlaktekartering werd op 28 maart verricht door dr. H. Buitenhuis en B. Schomaker.

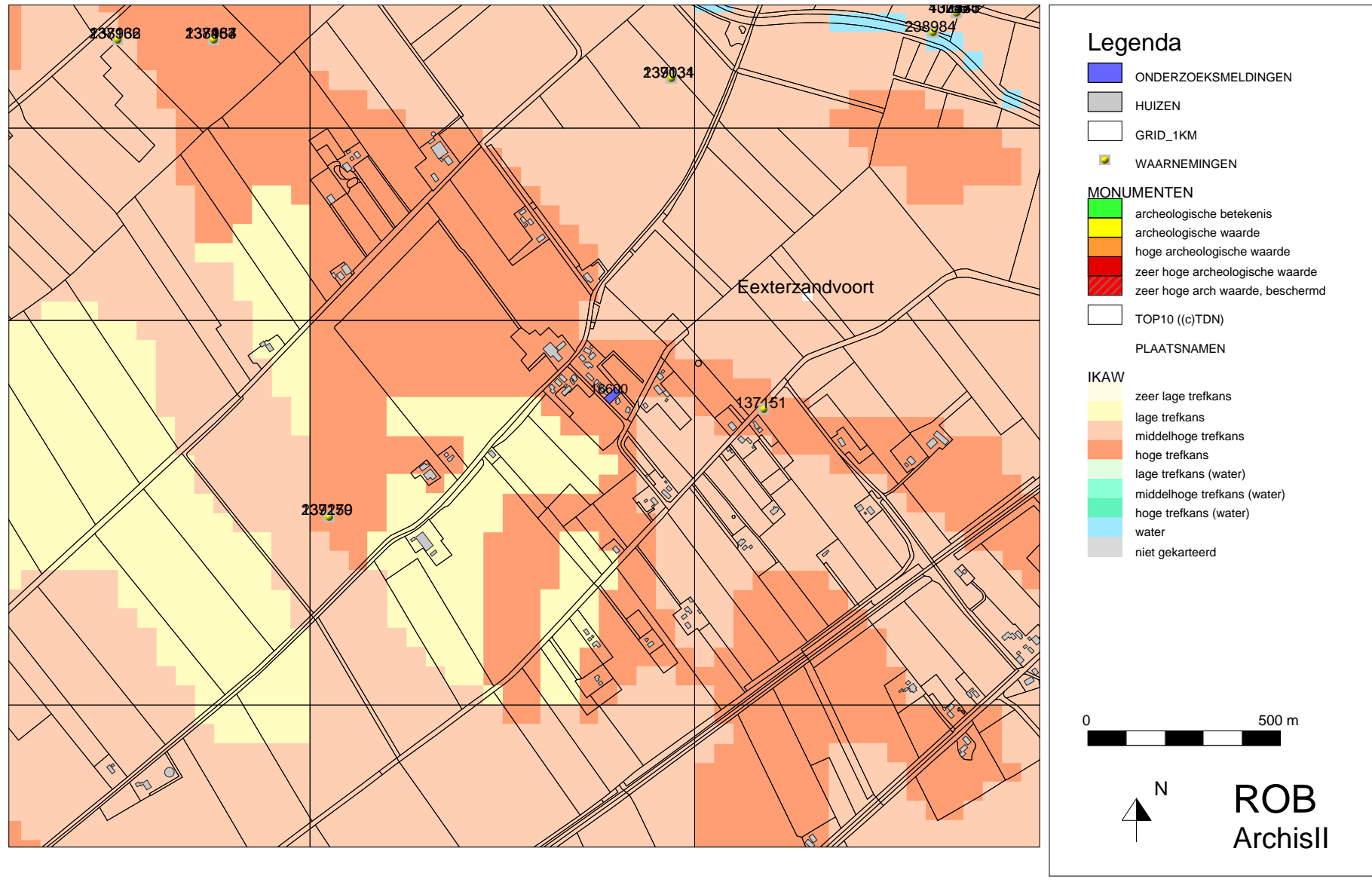
1.2 Ligging van het onderzoeksgebied

De onderzoekslocatie is gesitueerd op het terrein van Dalweg 17–19 te Eexterzandvoort, gemeente Aa en Hunze, provincie Drenthe (afb. 1, 2 en 3). Het te bebouwen perceel grond staat kadastraal geregistreerd als kavel 12 (kadastrale gemeente Anloo, sectie V, nummer 723 ged.). Getuige de huisnummers waren hier oorspronkelijk twee woningen gepland. Op basis van de huidige ruimtelijke visie wordt echter één vrijstaande woning geprefereerd. Kavel 12 omvat een terrein van bij benadering 700 m². Hiervan beslaat het bouwvlak ca. 150 m². Het terrein heeft momenteel een agrarische functie en wordt gebruikt als grasland (informatie ontleend aan een recente luchtfoto op www.aerogrid.nl).

Eexterzandvoort

27-03-2006

Dalweg 17-19

Afbeelding 2 Archeologische verwachtingswaarden, monumenten en waarnemingen in de omgeving van Eexterzandvoort. De onderzoekslocatie (blauw) heeft Archis meldingnummers 16600 (bureau-onderzoek) en 16600 (booronderzoek). Bron: Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek/Archis II, 27 maart 2006.

1.3 Objectgegevens

Provincie	Drenthe
Gemeente	Aa en Hunze
Plaats	Eexterzandvoort
Toponiem	Dalweg 17–19
Kaartblad	12G
Coördinaten	N 248.795/561.825 W 248.765/561.795 Z 248.780/561.785 O 248.805/561.810
Type bodem	Gooreerdgrond
Geomorfologie	Overgang lage dekzandrug naar beekdal

1.4 Doel van het onderzoek

Doel van het bureau-onderzoek is het verkrijgen van inzicht in bekende en te verwachten archeologische waarden in en om het plangebied. Op basis van de verworven informatie wordt een archeologisch verwachtingsmodel voor de onderzoekslocatie opgesteld. Het inventariserend veldonderzoek (IVO) dient ertoe, het voorgestelde verwachtingsmodel te verifiëren en met veldwaarnemingen te completeren. Aan de hand van de op deze wijze verkregen gegevens wordt vastgesteld of er archeologische resten in het plangebied aanwezig (kunnen) zijn, wat de potentiële aard en omvang hiervan is en of de voorgenomen werkzaamheden in het plangebied eventueel een bedreiging vormen voor het bodemarchief. Indien dit het geval is wordt geadviseerd op welke wijze hiermee in het vervolgtraject van de plannen rekening dient te worden gehouden.

1.5 Werkwijze

Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de eisen die gesteld worden in de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA) van het ministerie van Onderwijs, Cultuur & Wetenschap, versie 3.0 (www.sikb.nl) en van de provincie Drenthe. Voor het bureau-onderzoek wordt bronnenmateriaal uit diverse disciplines geraadpleegd en geïntegreerd tot een archeologisch verwachtingsmodel. Gegevens voor het bureau-onderzoek worden onder meer ontleend aan Archis¹, geologische, geomorfologische en bodemkundige kaarten, topografisch en historisch kaartmateriaal, archeologische publicaties en rapporten en diverse bronnen op internet.

Op het onderzoeksterrein zijn in totaal zes boringen gezet ten behoeve van de archeologie (zie afb. 3). Deze boringen zijn verspreid over het terrein gezet om een juiste, algehele, indruk van de bodemopbouw te kunnen krijgen. De raai-afstand en de onderlinge boorafstand bedroeg 25×25 meter.

De boorkernen zijn zorgvuldig uitgelegd, waarbij de opeenvolgende bodemlagen precies konden worden beschreven en opgemeten. Vervolgens is de bodemop-

¹het digitale archeologische informatiesysteem voor Nederland waarvan de Archeologische Monumenten Kaart (AMK) en de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) deel uitmaken.

bouw per boring beschreven en is er gelet op de aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals aardewerkfragmenten, houtskool, fosfaatvlekken, vuursteen, natuursteen, verbrand leem en bot.

Voor het boren is gebruik gemaakt van een verlengbare edelmanboor met een diameter van 8 cm. Naast het boren is, voor zover mogelijk, een oppervlaktekartering uitgevoerd, bestaande uit het aflopen van het gehele terrein en het inspecteren van allerlei ontsluitingen waaronder molshopen. De vondstzichtbaarheid was slecht, omdat het terrein met een dicht grasdek was begroeid.

2 Bureau-onderzoek

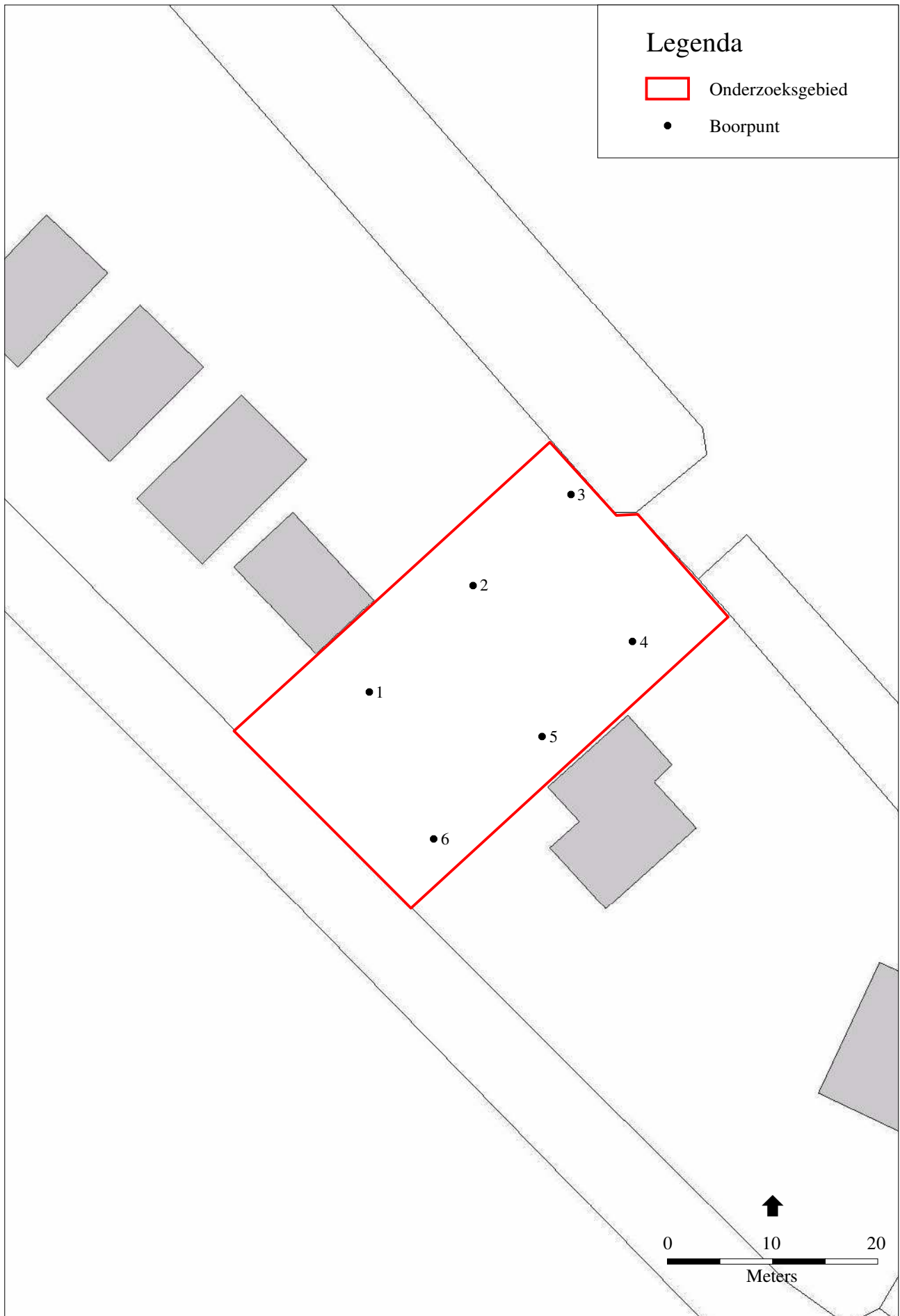
2.1 Beschrijving van het onderzoeksgebied

De onderzoekslocatie is gesitueerd in het noordelijk zandgebied, dat Drenthe en delen van Friesland, Groningen en Overijssel omvat (Berendsen 2005). De ondergrond van dit gebied wordt gevormd door pleistocene afzettingen (De Mulder et al. 2003). Tijdens de voorlaatste ijstijd, het Saalien, bedekten landijslobben uit Scandinavië een groot gedeelte van Nederland. Onder het landijs werd een grondmorene afgezet met daarin stenen en keien. Deze afzetting behoort tot de Formatie van Drenthe, Laagpakket van Gieten, beter bekend als keileem. Binnen dit laagpakket wordt vaak een toplaag van grof grindhoudend zand onderscheiden, keizand van de Laag van Gasselte. Vermoedelijk betreft dit verweerd keileem. Tijdens periglaciale omstandigheden is op deze afzettingen van de Formatie van Drenthe – overwegend tijdens de laatste ijstijd, het Weichselien – een dik pakket eolisch (door de wind vervoerd) zand afgezet, aangeduid als dekzand. Dit dekzand wordt gerekend tot de Formatie van Boxtel, Laagpakket van Wierden. Tijdens het jongste geologische tijdvak, het Holoceen, hebben zich in deze ondergrond bodems ontwikkeld.

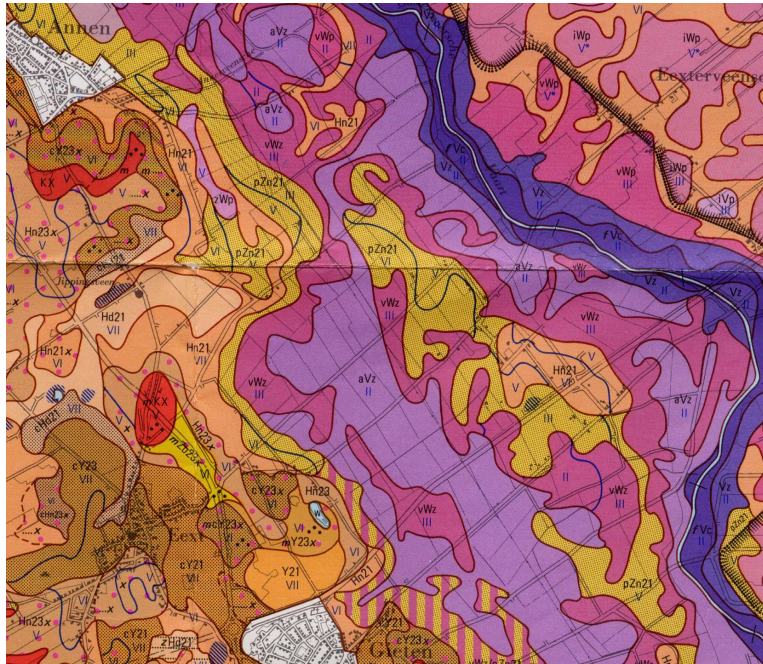
De Bodemkaart van Nederland en de in Archis beschikbare bodemkaart van Alterra indiceren voor de onderzoekslocatie een kalkloze zandgrond van het type pZn21: een gooreerdgrond van leemarm en zwak lemig fijn zand (afb. 4). Dit bodemtype komt vaak voor langs de randen van beekdalen, op de overgang van veengronden, moerige gronden en humuspodzolen van de Drentse zandgronden (Kuijer 1991). Aan weerszijden van de gooreerdgrond op de onderzoekslocatie komt een strook met moerige eerdgronden (legenda-eenheid vWz) voor. Deze stroken worden op hun beurt begrensd door madeveengronden (aVz). Ten zuiden van het plangebied komt een klein gebied met veldpodzolbodems (Hn21) voor. Deze vormen het hoogste deel van een lage rug, die via gooreerdgronden overgaat tot de lager gelegen moerige gronden en veengronden in het stroomdal van de Hunze.

2.2 Archeologische waarden

Op deze plaats zullen de bekende archeologische waarden binnen een straal van een kilometer van de onderzoekslocatie worden besproken (voor een archeologische periodisering wordt verwezen naar bijlage 2). De Archeologische Monumenten Kaart (AMK) in Archis geeft geen monumenten binnen het afgebakende gebied. Het is niet onwaarschijnlijk dat een archeologische onderzoeksachterstand voor het

Afbeelding 3 Locatie van de boorpunten. Kaart: J. Gerard.

Afbeelding 4 De bodem in de omgeving van Eexterzandvoort. De onderzoekslocatie (pZn21) grenst in het noorden aan de rug met een veldpodzollbodem (Hn21). Fragment van de Bodemkaart van Nederland, kaartblad 12 Oost Assen.

gebied hier voor een deel debet aan is. Tekenend hiervoor is tevens het feit dat alle archeologische waarnemingen in Archis gedaan zijn door amateur-archeologen. Alle waarnemingen in het gebied betreffen vuursteenvindplaatsen. Een niet nader gespecificeerde vindplaats wordt gemeld van een locatie aan de Oudlandsedijk ten oosten van de onderzoekslocatie (waarneming 137151). In de Kievitslanden langs de Hunze zijn vuurstenen werktuigen van de paleolithische Tjonger-cultuur aangetroffen (239031), een mesolithische en/of neolithische datering hebben vindplaatsen bij Breevenen (239279) en langs de Hunze (238984). Een kartering op laatstgenoemde locatie leverde onder meer de vondst van een fragment van een geslepen bijl op.

De Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) in Archis geeft voor de onderzoekslocatie een hoge trefkans op archeologische waarden. De verwachtingswaarden op deze kaart zijn gebaseerd op de veronderstelling dat er een aantoonbaar verband bestaat tussen de bodemkundige situatie en de locatiekeuze door de (pre)historische mens. De ligging van het plangebied op de flanken van een lage rug langs het stroomdal van de Hunze geeft aanleiding te veronderstellen dat de locatie in het verleden een potentieel gunstige woon- of activiteitsgebied heeft gevormd.

2.3 Historische situatie

De analyse van historisch (kaart)materiaal kan waardevolle informatie leveren over de situatie van de onderzoekslocatie in het (recente) verleden en de mate waarin ingrepen in de bodem hebben plaatsgehad. Historische gegevens met betrekking

tot onder meer landgebruik en de aanwezigheid van bebouwing zijn derhalve van belang bij het opstellen van het archeologische verwachtingsmodel.

Aan het eind van de Franse overheersing in Nederland, tussen 1811 en 1813, werd op bevel van Napoleon in Noord-Nederland een militair-topografische kartering uitgevoerd. Aanleiding hiervoor vormden Engelse invasies in Nederland en België aan het eind van de 18e en het begin van de 19e eeuw. De kartering resulteerde in een veertigtal topografische kaarten van Drenthe en de noordelijke kust (Versfelt & Schroor 2001). Deze geven een goed beeld van de situatie van het Nederlandse landschap voorafgaand aan de ingrijpende wijzigingen die het zou ondergaan onder invloed van de industrialisatie. Het Drentse landschap was – dit in tegenstelling tot de huidige situatie – nog zeer open en bestond in hoofdzaak uit uitgestrekte heide- en veengebieden. Wegverharding ontbrak tot halverwege de 19e eeuw: vervoer geschiedde over onverharde zandwegen (Versfelt & Schroor 2001).

De Franse kaart geeft aan dat in het begin van de 19e het dorp Eexterzandvoort nog niet bestaat (afb. 5). De onderzoekslocatie maakt deel uit van de groenlanden ten westen van de Hunze of Oostermoersche Vaart. Een smalle strook ten oosten van de huidige Dalweg is in gebruik als landbouwgrond (wit gekleurd). Dit geldt eveneens voor enkele percelen bij Zandvoort – gesitueerd op de rug met veldpodzolgronden – waar tevens al enige bebouwing aanwezig is. Hiernaast zijn de gronden aan weerszijden van de Hunze in gebruik als weidegrond. De percelen zijn reeds verkaveld, maar worden pas vanaf 1820 verveend (Versfelt & Schroor 2001). Direct ten westen van deze beekdalgronden strekt de noordwest-zuidoost georiënteerde Hondsrug zich uit met daarop het zo kenmerkende Drentse esdorpenlandschap. Het esdorpsysteem bestaat uit een aantal vaste onderdelen. Centraal staan van een brink voorziene esdorpen als Eext en Gieten. Aan het dorp grenst het collectieve bouwland van het dorp, de es. De schapen werden geweid op de uitgestrekte heidevelden, de koeien in de madelanden in het beekdal. De natste delen van het beekdal zijn in gebruik als hooiland: het hooi werd gebruikt als wintervoer voor het vee.

Een historische kaart van halverwege de 19e eeuw geeft een enigszins gewijzigd beeld (Geudeke et al. 1990). In de eerste plaats is langs de Dalweg de eerste bebouwing aanwezig. Een groter gedeelte van de made- en hooilanden in het beekdal van de Hunze is inmiddels ontgonnen. Tevens zijn grote delen van het uitgestrekte Drents-Groningse hoogveengebied ten oosten van de Hunze verveend.

2.3.1 Archeologisch verwachtingsmodel

Op basis van de bij het bureau-onderzoek verkregen informatie kan een archeologisch verwachtingsmodel voor het plangebied worden opgesteld. De onderzoekslocatie is gelegen op de flank van een lage dekzandrug langs het stroomdal van de Hunze, die overgaat in de moerige gronden en veengronden van het beekdal. Zowel de (flanken van) verhoogde ruggen als de lager gelegen beekdalen en veengebieden in het Drentse landschap zijn archeologisch potentieel interessant. Op locaties uit eerstgenoemde categorie zijn vuursteenvindplaatsen uit de steentijden een veelvuldig voorkomend verschijnsel. Ook de Drentse venen en stroomdalen van rivieren en beken hebben echter een belangrijke rol gespeeld in het leven van de prehistorische mens. Deze opvatting staat in schril contrast tot de voor kort

Afbeelding 5 De omgeving van Eexterzandvoort in het begin van de 19e eeuw. De onderzoekslocatie is gesitueerd op de smalle witte strook ten noordwesten van Zandvoort. Uit: Versfelt & Schroor (2001).

heersende opinie dat deze gebieden een marginale rol innamen (Gerritsen 2004). Vele archeologische vondsten uit deze zogenaamde ‘natte contexten’ getuigen van het belang van deze locaties. In veel gevallen zijn de vondsten verklaard als rituele deposities en depotvondsten (zie bijvoorbeeld Van der Sanden (1995) en Van der Sanden (1997)).

Op de onderzoekslocatie kunnen sporen van bewoning of activiteiten worden verwacht van het Paleolithicum tot het moment dat de omgeving van de onderzoekslocatie zodanig vernatte dat structureel gebruik van het terrein onmogelijk werd. Voor het Hunzedal zal dit moment vermoedelijk in het Laat-Mesolithicum of het Neolithicum liggen, afhankelijk van de plaats in het landschap. Depotvondsten en rituele deposities zijn in theorie niet aan een specifieke periode gebonden. De kans op het aantreffen van archeologische vondsten of sporen is echter uiteraard afhankelijk van de mate waarin het oorspronkelijke bodemprofiel intact is gebleven. Uit de analyse van historisch kaartmateriaal blijkt dat de onderzoekslocatie in ieder geval vanaf het begin van de 19e eeuw ontgonnen was en een agrarische functie heeft gehad. Een in Archis opgenomen kaartlaag van Alterra met daarop het historisch landgebruik van rond 1900 indiceert dat het terrein toen gedeeltelijk in gebruik was als grasland en deels als akker/kale grond. De diepte waarop bodemverstorende agrarische activiteiten hebben plaatsgevonden, bepaalt in hoge mate de intactheid van eventueel aanwezige archeologische sporen. Het inventariserend veldonderzoek (IVO) zal moeten uitwijzen of de bodemopbouw op de onderzoekslocatie intact is en in hoeverre in de boringen archeologische indicatoren aanwezig zijn.

3 Inventariserend veldonderzoek

3.1 Bodemopbouw

De bodem van het onderzoeksterrein bestaat uit fijn zand. De bovenste 20–30 cm bestaat uit matig humeus fijn zand en vormt de bouwvoor. Deze bouwvoor gaat vrij scherp over in lichtgeelbruin fijn zand, pleistoceen dekzand (zie bijlage 1).

3.2 Vondsten

Tijdens het archeologische veldonderzoek zijn er geen vondsten aangetroffen, noch in de boorkernen noch aan het oppervlak. De vondstzichtbaarheid was echter slecht, als gevolg van het feit dat het terrein met gras is begroeid.

4 Conclusies

Op de onderzoekslocatie kunnen sporen van bewoning of activiteiten worden verwacht van het Paleolithicum tot het moment dat de omgeving van de onderzoekslocatie zodanig vernatte dat structureel gebruik van het terrein onmogelijk werd. De kans op het aantreffen van archeologische vondsten of sporen is echter uiteraard afhankelijk van de mate waarin het oorspronkelijke bodemprofiel intact is gebleven. Eventueel aanwezige archeologische sporen in de bodem zijn in belangrijke mate

afhankelijk van de diepte waarop bodemversturende agrarische activiteiten in de 19e eeuw hebben plaatsgehad. Het inventariserend veldonderzoek (IVO) zal moeten uitwijzen of de bodemopbouw op de onderzoekslocatie intact is en in hoeverre in de boringen archeologische indicatoren aanwezig zijn.

Het bodemonderzoek heeft aangetoond dat het perceel ligt op een dekzandrug, iets ten westen van het Hunzedal (zie paragraaf 2.1). Onder de vrij dunne graslaag is alleen fijn dekzand aangetroffen. Er is geen enkel spoor van een A-, E-, of B-horizont van een podzolprofiel aangetroffen. Het aangetroffen dekzand lijkt vrijwel onverstord en behoort tot de C-horizont. Er valt niet uit te maken of er vroeger een podzolbodem is geweest. Indien dit echter het geval was, is deze volledig verdwenen en mogelijk zelfs afgevoerd. Daardoor is de kans om archeologische indicatoren op het terrein aan te treffen zeer gering.

5 Aanbeveling

Omdat de kans om archeologische resten op het terrein aan te treffen als zeer gering wordt beschouwd, wordt aanbevolen het terrein vrij te geven voor de voorgenomen bouwactiviteiten. Wanneer bij de uitvoering van de werkzaamheden onverhoopt grondsporen en/of vondsten worden aangetroffen, dient hiervan direct melding te worden gemaakt bij de provinciaal archeoloog, dr. W.A.B. van der Sanden, Drents Plateau, Stationsstraat 11, 9401 KV Assen (tel. 0592-305032, mobiel 06-22662601; w.sanden@drentsplateau.nl).

Literatuur

- Berendsen, H.J.A., 2005. *Landschappelijk Nederland. De fysisch-geografische regio's*. Assen.
- Brandt, R.W. et al. (red.), 1992. *ARCHIS. Archeologisch Basis Register, versie 1.0*. Amersfoort.
- Gerritsen, F., 2004. Het belang van beekdalen voor de archeologie van de zandlandschappen. In: F. Gerritsen & E. Rensink (red.), *Beekdallandschappen in archeologisch perspectief. Een kwestie van onderzoek en monumentenzorg*. Amersfoort, pp. 13–25 (Nederlandse Archeologische Rapporten 28).
- Geudeke, P.W., K. Zandvliet & L. Balk, 1990. *Grote Historische Atlas van Nederland 1:50.000, 2 Noord-Nederland 1851–1855*. Groningen.
- Kuijper, P.C., 1991. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Toelichting bij kaartblad 12 West Assen*. Wageningen.
- Mulder, E.F.J. de et al., 2003. *De ondergrond van Nederland*. Groningen/Houten.
- Sanden, W.A.B. van der, 1995. Veenvondsten in Drenthe. *Nieuwe Drentse Volksalmanak*, 112, pp. 79–83.
- Sanden, W.A.B. van der, 1997. Veenvondsten in Drenthe (2): over potten, herten en wielen. *Nieuwe Drentse Volksalmanak*, 114, pp. 117–122.
- Versfelt, H.J. & M. Schroor, 2001. *De Franse kaarten van Drenthe en de noordoostelijke kust, 1811–1813*. Groningen.

Bijlage 1 Boorstaten

Locatiebepaling	gemeten, GPS
Referentievlak	Nieuw Amsterdams Peil
Maaiveldhoogtebepaling	geschat, overige methoden
Nauwkeurigheid maaiveldhoogte	100 cm

De volgende afkortingen worden in de boorstaten gebruikt.

grondsoort (onderdeel lithologie)	humus (onderdeel lithologie)
Z zand	h1 zwak humeus
	h2 matig humeus
bijmengsel (onderdeel lithologie)	
s1 zwak siltig	

boring 1 RD-X: 248.781. RD-Y: 561.799. Boormethode: edelmanboring.

diepte lithologie	kleur	grens	
20 Zs1h2	donker grijs	scherp	Zandmediaanklasse: zeer fijn. Bodemkundige interpretaties: bouwvoor.
100 Zs1	licht bruingeel	beëindigd	Bodemhorizont: C. Zandmediaanklasse: zeer fijn. Geologische interpretaties: dekzand.

boring 2 RD-X: 248.789. RD-Y: 561.806. Boormethode: edelmanboring.

diepte lithologie	kleur	grens	
25 Zs1h2	grijs	scherp	Zandmediaanklasse: zeer fijn. Bodemkundige interpretaties: bouwvoor.
100 Zs1	bruingeel	beëindigd	Bodemhorizont: C. Geologische interpretaties: dekzand.

boring 3 RD-X: 248.798. RD-Y: 561.819. Boormethode: edelmanboring.

diepte lithologie	kleur	grens	
45 Zs1h1	grijs	geleidelijk	Vlekken: sterk gevlekt, licht geel. Zandmediaanklasse: zeer fijn. Bodemkundige interpretaties: bouwvoor.
100 Zs1	licht bruingeel	beëindigd	Bodemhorizont: C. Zandmediaanklasse: zeer fijn. Geologische interpretaties: dekzand.

boring 4 RD-X: 248.797. RD-Y: 561.801. Boormethode: edelmanboring.

diepte lithologie	kleur	grens	
40 Zs1h2	donker grijs	scherp	Zandmediaanklasse: zeer fijn. Bodemkundige interpretaties: bouwvoor.
100 Zs1	licht grijsgeel	beëindigd	Zandmediaanklasse: zeer fijn. Geologische interpretaties: dekzand. Bodemkundige interpretaties: bouwvoor.

boring 5 RD-X: 248.794. RD-Y: 561.796. Boormethode: edelmanboring.

diepte lithologie	kleur	grens	
40 Zs1h2	donker grijs	geleidelijk	Zandmediaanklasse: zeer fijn. Bodemkundige interpretaties: bouwvoor.
100 Zs1	licht grijsgeel	beëindigd	Bodemhorizont: C. Zandmediaanklasse: zeer fijn. Geologische interpretaties: dekzand.

boring 6 RD-X: 248.786. RD-Y: 561.787. Boormethode: edelmanboring.

diepte lithologie	kleur	grens	
20 Zs1h1	grijs	scherp	Zandmediaanklasse: zeer fijn. Bodemkundige interpretaties: bouwvoor.
100 Zs1	licht grijsgeel	beëindigd	Bodemhorizont: C. Zandmediaanklasse: zeer fijn. Geologische interpretaties: dekzand.

Bijlage 2 Periodisering

De onderstaande tabel geeft een vereenvoudigde archeologische tijdsschaal (conform Brandt et al. 1992).

Periode	
Paleolithicum	8800 v. Chr. en eerder
Mesolithicum	8800–4900 v. Chr.
Neolithicum	5300–2000 v. Chr.
Bronstijd	2000–800 v. Chr.
IJzertijd	800–12 v. Chr.
Romeinse Tijd	12 v. Chr. – 450 n. Chr.
Vroege Middeleeuwen	450–1050 n. Chr.
Late Middeleeuwen	1050–1500 n. Chr.
Nieuwe Tijd	1500 n. Chr. tot heden